

Bruxelles, 29.11.2013.
COM(2013) 845 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

**Sažetak izvješća o praćenju i ocjeni istraživačkog programa Istraživačkog fonda za
ugljen i čelik**

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

Sažetak izvješća o praćenju i ocjeni istraživačkog programa Istraživačkog fonda za ugljen i čelik

1. UVOD

Istraživački fond za ugljen i čelik Europske komisije, u daljnjem tekstu RFCS (Research Fund for Coal and Steel), osnovan je 2002. kao potpora konkurentnosti europskih sektora za ugljen i čelik, nadovezujući se na nasljeđe isteklog Ugovora o osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik. RFCS je u jedanaest godina rada sufinancirao istraživačke, pilot i demonstracijske projekte u ukupnoj vrijednosti sredstava od oko 600 milijuna EUR (u prosjeku 55 milijuna EUR godišnje) koji su odobreni industrijama, sveučilištima i istraživačkim centrima.

U skladu s člankom 38. pravne osnove za RFCS (Odluka Vijeća 2008/376/EZ)¹, Komisija je nedavno završila provedbu praćenja Istraživačkog programa i ocjenu očekivane koristi. Za provedbu ovih dviju zadaća imenovan je stručni odbor nezavisnih stručnjaka.

Aktivnosti praćenja namijenjene su praćenju provedbe programa od 2002. godine i njome su obuhvaćeni svi operativni aspekti i davanje preporuka za buduća poboljšanja te moguće pojednostavnjenje postojećih procedura. Relevantno izvješće objavljeno je 2013. u elektroničkom obliku na *web*-mjestu RFCS-a² u skladu sa stavkom 1. navedenog članka 38.

Ocjenjivanje je provedeno po završetku projekata koje je RFCS sufinancirao između 2003. i 2010. kako bi se ocijenile kvalitativne i kvantitativne koristi za društvo i relevantne sektore. Izvješće o ocjeni zajedno s Tehničkim prilogom objavljeno je 2013. u elektroničkom obliku na *web*-mjestu RFCS-a² u skladu sa stavkom 2. navedenog članka 38.

Nakon konzultacije s Odborom za ugljen i čelik (COSCO) dogovorena je objava zajedničkog Izvješća o praćenju i ocjeni u papirnatom i elektroničkom obliku. U skladu s navedenim, Ured za publikacije Europske unije objavio je završno zajedničko izvješće u rujnu 2013. koje je javnosti dostupno na platformi EU Bookshop.³

2. METODOLOGIJA

Kako bi se utvrdio administrativni i financijski okvir provedbe praćenja i ocjene, službe Komisije osnovale su u listopadu 2010. interni Upravni odbor na čelu s Alanom Haighom, direktorom Odjela za RFCS. U skladu s člankom 38. stavkom 3. i člankom 39. pravne osnove za RFCS te nakon konzultacije s COSCO-om 2010., 2011. je osnovan stručni odbor nezavisnih vanjskih stručnjaka kao potpora Komisiji pri ovoj aktivnosti. Stručnim odborom predsjedao je prof. dr. ing. Carl-Dieter Wuppermann, a drugi su članovi bili visoko kvalificirani stručnjaci odabrani iz sektorâ ugljena i čelika te imenovani na prijedlog Savjetodavnih skupina za ugljen i čelik (CAG i SAG).

¹ Službeni list Europske unije, 20. svibnja 2008., ref. SL L 130.

² http://cordis.europa.eu/coal-steel-rtd/home_en.html

³ Izvješće o praćenju i ocjeni istraživačkog programa Istraživačkog fonda za ugljen i čelik. Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije. © Europska unija 2013. ISBN 978-92-79-29742-7, URL <http://dx.doi.org/10.2777/11062>.

Stručni odbor sastavio je opis poslova za praćenje i ocjenu i odredio metodologiju koja uključuje izradu dugog i kratkog upitnika i niz posjeta na terenu koje obavljaju visoko kvalificirani izvjestitelji. COSCO je na sastanku 2011. odobrio uvjete i opću predloženu metodologiju.

Uz pomoć predsjednika i drugih članova tehničkih skupina analizirano je svih 198 projekata završenih između 2003. i 2010. kako bi se dobio pregled najvažnijih postignuća. Utvrđena je podskupina od 78 projekata koji su pokazali potencijal za kvantifikaciju koristi. Za 46 projekata iz te podskupine provedena je dubinska analiza koja je uključivala tehničke posjete i ispunjavanje dugog upitnika (detalji ovih ocjena nalaze se u prilogu Izvješća o ocjeni). Naposljetku su izdvojena 23 projekta za kvantifikaciju stvarne i potencijalne koristi na razini korisnika i sektora.

Preliminarni rezultati navedene provedbe predstavljeni su na sastancima COSCO-a 2012. i 2013. godine. U Luxembourg je 19. i 20. rujna 2012. održana konferencija kako bi se rezultati Izvješća o praćenju predstavili široj publici i kako bi se proslavila deseta godišnjica prvog poziva za podnošenje prijedloga za program RFCS-a.

3. GLAVNI REZULTATI PROVEDBE PRAĆENJA

Glavna preporuka provedbe praćenja bila je nastaviti s općim pristupom koji je usvojen od osnutka Istraživačkog fonda za ugljen i čelik 2002. i revidiran 2008. Točnije, programom bi trebalo:

- osigurati da istraživački program ostane industrijski orijentiran sektorski program i zadržati nepromijenjenima ciljeve istraživanja za koje se smatra da su od velike važnosti za europsku industriju ugljena i čelika te prikladni za buduće trendove u oba sektora
- održati postojeće glavne postupke provedbe, kao što su pravila za raspodjelu proračuna prema sektorima, udio dopuštenih djelovanja (istraživački projekti, pilot i demonstracijski projekti, prateće mjere) i pravila sudjelovanja. Trebalo bi zadržati praksu prema kojoj partneri iz država koje nisu članice EU-a mogu sudjelovati u projektu, ali ne mogu dobiti sredstva.

Istovremeno je predloženo i poboljšanje određenih aspekata s ciljem poboljšanja postojeće prakse RFCS-a. Između ostalog preporučeno je sljedeće: eventualno bolje usklađivanje tehničkih potpodručja programa (Tehničke skupine), poboljšanje kriterija za evaluaciju podnesenih prijedloga, šira primjena elektroničkih alata (npr. za podnošenje i daljinsku evaluaciju prijedloga), jačanje promotivnih radnji kako tijekom trajanja projekata, tako i nakon izrade završnog izvješća, poticanje pilot i demonstracijskih projekata. Općenito gledano, navedenim preporukama ne predviđaju se nikakve temeljne izmjene u prirodi, opsegu i općem pristupu istraživačkog programa.

Kao odgovor na gore navedene prijedloge, poduzete su određene radnje uključujući sljedeće:

- potpuno uvođenje elektroničkog sustava za podnošenje prijedloga u 2013. kojim se omogućuju daljinsko čitanje i prva ocjena nezavisnih vanjskih stručnjaka. Primijenjeni sustav kompatibilan je s alatima za elektroničko podnošenje programa Obzor 2020 čime se povećava sinergija između RFCS-a i provedbe Okvirnog programa

- pregled evaluacijskih kriterija proveden je uz podršku Savjetodavnih skupina za ugljen i čelik (CAG i SAG). Navedeno je rezultiralo poboljšanim skupom kriterija za istraživačke, pilot i demonstracijske projekte koji se već upotrebljavaju u evaluacijama u 2013.
- pregled opsega i evaluacijskih kriterija pratećih mjera programa s namjerom da se poboljša popularizacija i utjecaj projektnih rezultata. Nacrt prijedloga uvršten je u dnevni red predstojećih sastanaka savjetodavnih skupina
- Nacrt prijedloga za usklađivanje opsega i veličine određenih ključnih tehničkih skupina trenutačno je na razmatranju kod članova savjetodavnih skupina, članova tehničkih skupina, Europske platforme za tehnologiju čelika (ESTEP) i službi Komisije.

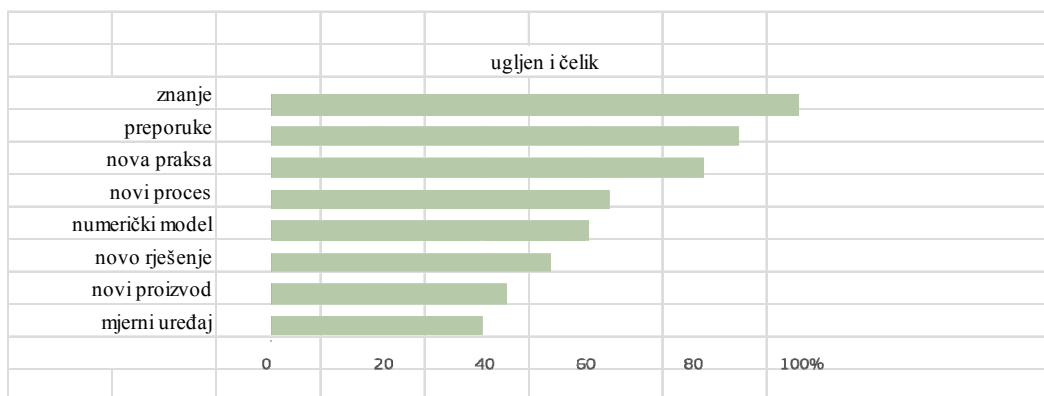
4. GLAVNI REZULTATI OCJENJIVANJA

Ocjenjivanjem su određene kvalitativne i kvantitativne koristi završenih projekata koje je sufinancirao RFCS.

4.1. Kvalitativne koristi

Rezultati više od 500 upitnika na koje je odgovorio veliki postotak kontaktiranih upućuju na glavne kvalitativne koristi kako ih vide dionici. Uz to su tehnički stručnjaci analizirali 198 projekata završenih između 2003. i 2010. kako bi se dobio pregled glavnih dostignuća.

Prvo je određena priroda glavnih rezultata projekta (Slika 1.). Utvrđeno je da se projektima postiže unapređenje znanja i, u manjoj mjeri, preporuke, novi procesi i prakse, numerički modeli, nova rješenja i proizvodi te mjerni uređaji.

Slika 1. Priroda rezultata projekata u odnosu na postotak analiziranih projekata

Zatim su određene kvalitativne koristi navedenih rezultata kako slijedi.

Koristi za korisnike i sektore:

- stečena su nova znanja i prilike za umrežavanje stručnjaka koje pokrivaju i industriju i akademsku zajednicu, osposobljavanje i edukacije
- financijska dobit i druge ekonomske koristi koje učinkovito pridonose ekonomskoj održivosti i konkurentnosti odgovarajuće industrije
- razvoj novih procesa, novih rješenja i novih proizvoda, što ukazuje na utjecaj RFCS-a na razvoj inovacija i njihovu implementaciju u industrijskoj praksi. Preporučuju se

prateća ulaganja kako bi se dalje radilo na što boljoj iskoristivosti rezultata kroz sektore.

Koristi za društvo:

- osim što se njima unapređuje znanje, smatra se da projekti RFCS-a snažno poboljšavaju konkurentnost Europe kroz nove i održive tehnologije, proizvode i rješenja
- druge koristi za društvo su poboljšanje zdravstvenih, sigurnosnih i radnih uvjeta i smanjenje utjecaja industrije ugljena i čelika na okoliš.

U svim je slučajevima učinkovita popularizacija rezultata ključan faktor za postizanje potencijalne koristi i poticanje unapređenja znanja i izvan sektora ugljena i čelika (drugi industrijski sektori, korisnici, mali i srednji poduzetnici, akademska zajednica i istraživački centri, građani, itd.).

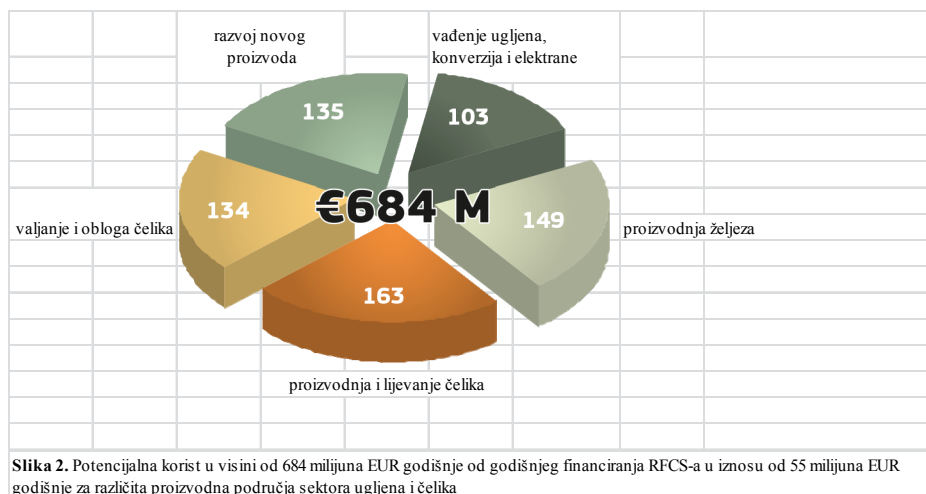
4.2. Kvantitativne koristi

Ocjenjivanje glavnih kvantitativnih koristi provedeno je na 23 završena projekta ili skupinama projekata koje je RFCS sufinancirao s 31 milijunom EUR i koji su odabrani kao projekti koji su donijeli najizravnije i nedvosmislene financijske koristi svojim korisnicima (i drugi su projekti imali koristi, ali bilo ih je teže kvantificirati). Analizirane su financijske koristi kao što su povećana produktivnost, novi ili povećani tržišni udjeli i smanjenje troškova, pri čemu se nisu uzeli u obzir dodatni troškovi koje su tvrtke morale imati kako bi ostvarile koristi (potpuna analiza troškova/koristi nije bila u opsegu ocjenjivanja).

Stvarne koristi na razini uključenih korisnika procijenjene su na gotovo 103 milijuna EUR godišnje. Industrijski partneri projekta u potpunosti su poduprli ovu brojku koja pokazuje da je za navedena 23 projekta u prosjeku 1 euro EUR sufinancije RFCS-a rezultirao financijskom koristi u iznosu od 3,3 EUR godišnje.

U izvješću je opisan i pojednostavljen model kojim bi se akumulirane koristi mogle ocjenjivati kroz razumno vremensko razdoblje. Prema ovom modelu, i dalje upućujući na navedena 23 projekta, ukupna akumulirana korist partnera projekata procijenjena je na oko 400 milijuna EUR. Premda je ova brojka projekcija i njome se ne uzimaju u obzir ulaganja, ona je pokazatelj je potencijala projekata za ostvarivanje velike koristi tijekom vremena.

Konačno, na temelju konzervativnih pretpostavki Stručnog odbora procijenjene su potencijalne ukupne koristi koje bi se mogle ostvariti kad bi se rezultati za 23 odabrana projekta proširili na sve relevantne industrijske kontekste u europskim sektorima ugljena i čelika. U ovom je slučaju procijenjeno da bi ukupne potencijalne godišnje koristi mogle iznositi 684 milijuna EUR godišnje u raznim proizvodnim područjima, kako prikazuje Slika 2. U usporedbi s prosječnim godišnjim proračunom RFCS-a od oko 55 milijuna EUR godišnje, ovo odgovara potencijalnom učinku multipliciranja od 12,4 EUR koristi za svaki euro koji RFCS potroši, što se pozitivno odražava na ovaj istraživački program kao instrument koji može donijeti inovacije i konkurentnost europskom sektorima ugljena i čelika u cjelini, a ne samo individualnim korisnicima.

Slika 2. Potencijalna korist u visini od 684 milijuna EUR godišnje od godišnjeg financiranja RFCS-a u iznosu od 55 milijuna EUR godišnje za različita proizvodna područja sektora ugljena i čelika

Izvješća o provedbi praćenja i ocjene programa RFCS-a pokazuju da je ovaj program jedinstven i učinkovit instrument za podršku konkurentnosti europske industrije ugljena i čelika.

5. ZAKLJUČCI

Glavni se rezultati mogu sažeti kako slijedi:

- nisu potrebne temeljne izmjene programa - njegova orijentiranost industriji i glavna pravila djelovanja trebaju ostati nepromijenjeni
- utvrđene su kvalitativne koristi za korisnike, za sektore ugljena i čelika te za društvo koje se u prvom redu odnose na nova znanja, nove procese i proizvode, financijsku dobit i poboljšane radne uvjete
- detaljno su procijenjene kvantitativne koristi za 23 odabrana projekta, pokazujući da svaki euro koji financira RFCS donosi financijsku korist u iznosu od 3,3 EUR godišnje za korisnike
- projekcije kojima su obuhvaćeni čitavi sektori ugljena i čelika pokazale su golem potencijal za iskorištavanje tehničkih i znanstvenih postignuća projekta RFCS-a. One pokazuju da bi ova postignuća mogla donijeti financijsku korist u visini od 684 milijuna EUR godišnje ako se primijene na cijelu Europu. Uzimajući u obzir prosječni godišnji budžet RFCS-a od oko 55 milijuna eura godišnje, navedeno odgovara potencijalnom faktoru multiplikacije od 12,4.

Iz ove je analize vidljivo da Istraživački fond za ugljen i čelik u potpunosti djeluje u skladu sa svojim mandatom definiranim člankom 2. pravne osnove RFCS-a kojim se donosi istraživački program RFCS-a (Odluka Vijeća 2008/376/EZ) kao instrument kojim se „*podupire konkurentnost sektora Zajednice povezanih s industrijom ugljena i čelika*”, donoseći inovacije čime se „*nadopunjavaju aktivnosti koje se provode u državama članicama i unutar postojećih istraživačkih programa Zajednice*” kao što su FP7 i nadolazeći Obzor 2020.